

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

<p>Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztrótkön.</p> <p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közégek, papok, gazdaági egyetli tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.</p> <p>Telefonszám 15. Egy példány 10 fillér. Telefonszám 15.</p>	<p>FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS: BETEGH PÁL</p> <p>FELELŐS SZERKESZTŐ: DERÉKI ANTAL</p> <p>FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.</p> <p>Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér es: 1 K. A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.</p> <p>M. kir. postatakarékpénztári cseque-száma 10,489. szám.</p>
--	--	---

Társadalmi erkölcs.

(S—k) A nagy mindenségben csak egy kiválasztott van és az az ember, a természet koronája pedig a nő.

Hogy a teremtés Ura az emberre pazarolta mindazt, ami őt kiválasztottá teszi, az abban magyarázandó, hogy az embert alkotta első sorban is magához hasonlónak. Legalább az ember szelleme, teremtő ereje bizonyítja azt legjobban, hogy ő áll legközelebb a mindenkorra felfoghatatlan és teremtő erőhöz, az Akóhoz.

Az emberiség csirájában él a fenséges istenség, mi a természet, a test, a szellem befolyására, irányítására van az őserőtől rendeltetve. Hogy az emberiségben nagyrészen kárba vész az őserőtől adományozott istenség, ennek oka a család, a társadalom elfajulásában keresendő.

Hogy a társadalmi erkölcs miért sülyed fokról-fokra? Annak oka pedig a társadalom középosztályában keresendő, ahol a nagylábon való élésre a hajlam eszeveszetten ki van élesedve. Hogy az ember ugy az erősebb nem, mint a természet koronája, a nő, nap-nap után közelebb áll a bukás fertőjéhez, annak bizony a rosszszul irányított nevelés az oka!

Minden társadalmi rosznak a „póz“ az oka, a többet mutatni, mint amennyi van, fogalmában van a bűn szerzője.

Hány, de hány család és annak megszámlálhatatlan ivadéka lesz az életben szerencsétlen és erkölcsnyomorult azért, hogy a nagy-, déd-, vagy ükszüleit nem füzte egymáshoz a kapocs, mi a szent egymáshoz való viszonylagosság törvényein alapszik. De hiszen nem is kell ezt a nem egymáshoz való fogalmat annyira visszavezetni. Legjobban látjuk azt a mai kor házasságkötéseinel, ami ugyszólván a szédelgésig aljasul.

Vagy nem elég példa arra az a sok válókereset, melynek aktáival mindig restanciában vannak az igazságszolgáltatás emberei. Hiszen kulturánkban is erősen észlelhető a könnyed, a kokott fogalom. Az irodalomban, a színművészetben csak úgy burjánzanak az életből merített, házasságtörésekből, családi mizériákból, társadalmi erkölcsstelenégből ellesett termékek.

Manapság — ugy szólván — utaznak egymásra a házasságot kötendő felek. A szülők, kiknek leányai vannak, kénytelenek vele, hogy minden valamire való fiatal emberben pártit, férjet keressenek. A férfivel éppen így van: nagyravágyó, karrierhajhászó és rémségesen partivadász, mert kénytelen vele, hogy a jóhirű, pénzes partinál még jobbat keressen.

Mert hát bizony a nőnek nagy igényei vannak, no meg aztán a férjjelölt sem akar nyomorogni, ha már egyszer meg-nősült. Így jön aztán létre az a házasság, amely nem tartós, melynek a kiábrándulás, a kölcsönös csalódottság a vége ugy a szerelmi, mint anyagi tekintetben. A kölcsönös ugratás, a szülők által a fényes hozomány sejtetése, a jegyesek részéről rémséges pózolás a szerelemnek: ez mind fészke a társadalmi prostitúciónak, mi a férfit, a nőt a lejtőre, a sárba viszi.

Az ilyen csalódott házasságok, fájdalom, napirenden vannak, olyannyira, hogy ma már szinte csodaszamba megy az olyan ideális természetű házasság, mi a társadalmi erkölcsnek a létalapját képezi. Pedig a természet törvénye, istensége parancsolja és az ember jobb érzése készíti a lelket és szívet arra, hogy nemesebb ideálokban keresse élete gyönyörűségét. Mert a termelő istenség viszonylatossága csak akkor nyilvánul meg az ember lelkében, hogyha abban a nemesebb ideálokra megvan a hajlam. És ezt a hajlamot a gyermekben a nevelés által kell fejleszteni. Ezt ugyan csekély részben eléri a gyermek az iskolában, de ott-hon a családi életben a gyermek szelleme, fogékonyága hamar észreveszi és meg is érti azt a diszharmoniót, mi szüleit, esetleg az étellel elégedetlen idősebb testvéreit körülveszi . . .

Az ilyen családok aztán gombamódrá adják a társadalomnak az erkölcsbestiákat. És ilyen erkölcsbestiák a legelőkelőbb családokban is megteremnek, akik aztán szerencsétlenné tesznek mindenkit, akivel csak érintkeznek. Mivel a szegényebb mimeli, majommódrá utánozza a gazdagot és így lejjebb — a munkás a munkaadót — a mint annak szellemi képessége felfogja és megemészti azt, a mit azoktól lát, akik társadal-

milag ök felette állanak, így romlik el a legelőkelőbb család gyermeke, a szegény kézműves, a házmester vagy utolsó hordár kis leánya is.

Beláthatatlan az a szédítő mélység, ahová még sülyedni fog a mai társadalmi erkölcs. Mert az élet és az események természetes következménye a haladás. Az már aztán a kornak és a társadalmi erkölcs milyenségének teljesen mindegy, hogy a haladás a lejtő, a posvány vagy a megtisztultabb, a fenségebb irányban észlelhető-e?

Amióta ember van a földön, mindig voltak erkölcsbestiák, csakhogy azokat a multban megkövezték, pellengérré állították és üldözték! Manapság pedig az erkölcsbestiaságnak melegágya — a divat, a jukketség, a társadalmi előkelőség! Mert ma azt kövezik meg, aki nem előkelő . . .

És ezért halad eszeveszetten a nő és a férfi, a család és a gyermek a prostitúció felé! . . .

Politikai egyensúly.

(F. É) A mai politikai helyzet minden szemlélőben azt a benyomást kelti, hogy most alakul ki benne az a mivelet, melyet az ellentétes erők kiegyenlítődéésének szoktak mondani. A mint a messzinai katasztrófát is az okozta, hogy a föld különböző rétegei véglegesen elhelyezkedtek, a mi nem mehetett nagy meg-rázkódtatások, katalizmák nélkül, ugy politikai életünkben is egyre jobban válik érezhetővé az, hogy homlokegyenest ellenkező erők készülnék egymást rontani.

Az ingadozó és csak mesterségesen föntartott egyensúlyt most már a végleges szilárd egyensúly fogja felváltani. A ki gyengébb — alulra kerül; a ki erősebb fölibe. Ez lesz az a végső átalakulás, mely végre békét és rendezett viszonyokat terem a mostani forrongás helyébe és mely után már csak a nemzeti irány hatalmas, soha nem sejtett fellendülése következhetik.

Az kétségtelen, hogy kormányunk minden tagja a nemzeti bankot akarja. Nem is ezen fordul meg a dolog, hanem azon, mennyire biznak ezek az urak a maguk és nemzetük erejében. Van, aki nyíltan meri hirdetni és követelni a nemzeti bankot, mert meggyőződése, hogy ezen követelménynek elháríthatlan akadály útjában nem áll, de van olyan is, aki a „savanyu a szöllő“ elvet hirdeti és színlag ellene van a bank függetlenítésének, mert gyengének tart

bennünket arra, hogy e régi tervünket és szándékunkat megvalósítsuk.

Bármennyire is méltányoljuk ez utóbbi kishitű urak aggodását, még sem vagyunk hajlandók azt magunkévá tenni. Politikai téren sikereket csak erélyes fellépéssel lehet elérni. A ki mindig hajlik, mindig meghunyászkodik, az politikai tekintetben a nullánál is kevesebb értékű.

A nemzeti banknak csak is egy akadályja lehet: Bécs. Nos, semmi okunk nincs arra, hogy Bécs akaratának meghódoljunk. Vészes precedens lenne, ha ilyen életbevágóan fontos kérdésben is alkudozással igyekeznénk célt érni.

Ép azért szomoruan kell látnunk, hogy kormány körökben még mindig egyre huzzák-halasztják a döntést. Nagyon megnyugtatólag hatna az egész ország közvéleményére, ha mindenekelőtt a közös bank azon kérvényét, melylyel a bank a szabadsalom megújítását kéri, ridegen elutasítanák.

A továbbiakról ráérnénk azután is tárgyalni, de annak semmi értelme sincs, hogy félő aggodással halasztgassuk a legelső, legfontosabb és legsürgősebb lépés megtételét.

Ne áltassák magukat egyes kormányférfiak azzal, hogy a nemzet, mely engedékenységekben áldozatot áldozat után hozott, ezt az utolsó és legnagyobb áldozatot is meg fogja hozni.

Hohó, arról szó sem lehet. Ebben a kérdésben a nemzet nem ismer tréfát és mielőtt itt is tétet hajtana az osztrák zsarnoki akarat előtt, előbb egy nagy, hatalmas, utolsó erőpró-bára gyűjtené össze fiait.

Ha a kormány csak egyetlen szóval is ajánlani merné a közös bank további föntartását, vagy csak egyetlen megjegyzése is lenne a nemzeti bank ellen, akkor a magyar nemzet mostani kormányát hitvány árulónak tartaná, és a szerint bána el vele. Egy Kossuth, egy Apponyi nem feledkezhetnek meg annyira magukról, hogy eddigi politikai magatartásukkal éppen ellenkező iránynak uszályhordozóivá váljanak. Nem tehetik és nem is fogják megtenni.

Az a szózat, melyet Justh, majd utána Návay országgá röpitettek, — nemcsak a saját meggyőződésük volt, de az egész nemzet osztotta minden szavukat.

És egyesek akármilyen szép frázisokban is akarnák burkolni a nemzeti-bank elikkasztását, azt megengedni egyetlen becsületes magyar ember se fogja; elég erős még karunk, elég kemény még szabályánk ahhoz, hogy jogunknak, ha szép szerével nem, ugy tűzőn lángon át, de érvényt szerezzünk! . . .

Gazdakörök rovata.

Gazdák tudnivalója adóügyekben.

A gazdaközönség figyelmét felhívjuk arra, hogy a föld- és házbirtokot terhelő mindennemű kölcsönök kamatai az 1909. évi általános jövedelmi pótdónál csak akkor vételnek megfelelően figyelembe, ha folyó évi január hó elsejétől január hó 31-ig terjedő időben vallották azt be. Ezen határidő elmulasztása után az egész általános jövedelmi pótdó fizetendő és csak rendkívüli esetekben van igazolási kérelemnek helye.

Oly célból, hogy gazdátársaink az adóbevallást pontosan elkészíthessék, közöljük a következőket:

1. A föld- és házbirtoknak általános jövedelmi pótdójából levonandó az illető tulajdonost bekebelezés által is terhelő kölcsön után az adóévet megelőző év végéig tényleg le nem rovott tökemaradék egy évi kamatainak 10 százaléka; fő téve, hogy a tökével kamatok is vannak bekebelezve.

Hitelüzlettel foglalkozó pénzügyesektől felvett és bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatának változatlanul a törlési idő egész tartamára vétetik azon összeg, mely a kötvényben megállapított kamatláb szerint a kölcsönvett tőkeösszeg után egy évre esik. Ha a kölcsön törlesztése nem az év első napján, hanem évközben veszi kezdetét, a törlési idő első és utolsó évében az évi kamatnak csak aránylagos része vehető számításba az adóköteles jövedelem megállapításánál.

A telegkönyvileg bekebelezett közadók és kincstári hátralékok után járó kamatok nem képezik levonás tárgyát. (1883: XLVI. törv.-cikk 13. §-a).

Az első bekezdésben foglalt intézkedésből világosan kitűnik, hogy a levonás alapját képezi az évi kamatösszeg, mely az adóévet megelőző év végén fönmaradt tökemaradék után jár. Ha tehát valamely földbirtokos 1908. évi január hóban 100,000 koronát vett fel magánhitelzőnél kölcsönt és ebből ugyanazon évi december hó 15-én 60,000 koronát visszafizetett, a levonás alapját az 1909. évre az 1908. évi december hó végén fönmaradt 40,000 korona tökemaradék évi kamatjának 10 százaléka fogja képezni.

Ez az eljárás azonban csupán az első bekezdésben említett közönséges kölcsönökre vonatkozik, mert ezektől a kölcsönöktől a jelzálogintézetektől felvett törlesztési kölcsönök a második bekezdésben világosan megkülönböztetnek.

Ugyanis a hitelintézetekkel foglalkozó pénzügyesektől felvett kölcsönökre nézve az általános jövedelmi pótdó kiszámításánál:

a) bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatának változatlanul a törlesztési idő egész tartamára vétetik az az összeg, mely a kötvényekben megállapított kamatláb szerint a kölcsönvett tőke után egy évre esik;

b) a kölcsönnek nem a megelőző, hanem a folyó évi kamatok 10 százaléka veendő tekintetben s így a levonás kedvezménye azokra a kölcsönökre is alkalmazandó, amelyek

az adóév folyamán is keletkeztek. (1891: 41,187. P. M. R. 1891: 13. P. K.)

Az általános jövedelmi pótdónál számításba veendő kamat alatt értendő az az összeg, mely az eredetileg kölcsönvett tőkeösszeg után a pénzügyes által kiállított kötvényben meghatározott kamatláb szerint kamat fejében fizetetik; ellenben az évi törlesztési összegből a tőketartozás apasztására, valamint a kezelési költségekre fordított összeg az általános jövedelmi pótdó megállapításánál levonás alapját nem képezheti.

2. A bevalláshoz szükséges nyomtatványok a községi előjárásnál, illetve a városi adóhivatalnál szerzendők be; elismervény ellenében, kitöltve ott adandók át.

Dr Nagy György beszámolója.

Karácson közepő ünnepén beszámoló beszédet mondott Dr Nagy György országgyűlési székely képviselő Tuszánon.

A képviselőt már a tusnádfürdői állomáson nagy küldötség várta, melynek élén Ince Lajos törvényhatósági bizottsági tag a tusnádi függetlenségi és 48-as balpárt elnöke üdvözölte Nagy Györgyöt:

„Hálás szeretettel üdvözlünk kerületed első állomásánál. Igazat hírdetted a parlamentben, hogy titeket, a balpárt tagjait munkatokért hódoljat illet, nem bírálat. Harmadfel esztendő alatt egyszerű, de tiszta csengésű székely neved, a Nagy György neve országos hírűvé lett s e név ma már az egész országban az igazi, a törhetetlen, a tüzes, a kurucz 48-as politikát jelenti. Nem feledkezél meg székely voltodról, képviselőházi beszédeiddel, hírlapi cikkeiddel, gyűléseken, összejöveteleken harcoltál fajod, nemzeted érdekében. Ezért üdvözlünk Téged kerületedben, a Te politikai otthonodban, melynek Te hü, igaz fia maradtál! Az Isten hozott!”

Ezután megindult a zászlós kocsi-tábor élén a 60 tagból álló lovasbandériummal, Tuszán község felé. A község polgársága a falu előtt várta népszerű képviselőjét, hol Schobert János, a „Gazdakör” elnöke tartott üdvözlő beszédet. A község előtt Cseh Vilmos bankigazgató a csikszentmártoni függetlenségi és 48-as párt elnöke mondott emelkedett hangú üdvözlő beszédet. Cseh Vilmos ismertette harmadfel esztendőnek politikai eseményeit s ezek során reámutatott Nagy György magatartására, mely mindig egyenes, határozott, férfias volt.

Az elnök után Dr Nagy György lépet a szószóki emelvényre s közel másfél óra hosszat tartó beszámoló beszédet mondott. Beszédében hang súlyozta, hogy az önálló nemzeti banknak hiva. A bankkérdést emínter politikai kérdésnek tartja, melyet még akkor is a nemzet kifejezésre jutott kívánsága szerint kell megvalósítani, ha az atmenetileg pénzügyi áldozattal is járna. A választójog kérdésében ellensége a pluralitásnak, mert a jogegyenlőséget, Kossuth Lajos hagyományait sérti s követeli, hogy a függetlenségi és 48-as pártnak a multban hangoztatott programja értelmében oldassék meg a kérdés. Főszempontnak a magyarság hegemoniájának, a magyar faj szupremáciájának megvédését tartja, de ebből a szempontból is veszélyes a pluralis, mely az osztályuralom megörökítésével megakadályozza az egyetemes magyar nemzet akaratának diadalra jutását s így a nagy, szabad, független Magyarország kiépítését. A nemzetiségiekkel szemben a panaceát a kerületek megfelelő kikerekítésében keresi.

A katonai téren hozandó újabb áldozatok ellen tiltakozik. A nemzet elleni bünnös merényletnek tartja, ha a magyar szolgálati és vezényleti nyelv nélkül a kormány csak tárgyalásokba is bocsátkozik. Politikai becsületét veszté el az a képviselő, ki a választóinak tett ígérését megszegve, az átmeneti idő alatt hozzájárul az ujonclétszám felemeléséhez. Az ujonclétszám felemelése ellen könyörtelen harcot hirdet. Haragosan kel ki az ellen, hogy magyar anyák gyermekeit Bosznába vitték véres karácsonyra. A külügyminiszter politikáját kárhóztatja. Reámutat a berlini egyezmény szignatarius nagyhatalmainak magatartására s követeli, hogy az annexió kérdése a magyar királyság historiai jogai, a mult hagyományai s közjogunk követeléseivel értelmében oldassék meg.

Nagy György az általános politikai helyzet ismertetése után részletesen emlékezett meg a székely gazdasági kérdésekről, különösen a kepmegváltásról s ezzel kapcsolatban a kongrua törvényjavaslatról és az erdőknek az állami kezelés alól való kivételéről. Örvedetesnek tarja a kongrua vonatkozólag beterjesztett törvényjavaslatot, mert a római katolikus papság a maga erős, igaz hazafiságával régen megérdemelte, hogy szolálatának fizetési ügyei rendeztesse. Szép szavakban jellemzi a vallásosság nagy értékét és a hitnek a nemzeti életre való kihatását. Bejelenti, hogy a kongrua javaslatot megküldte kerülete papjainak, hogy azok szives véleményükkel és tanácsukkal támogassák, hogy adókat adjanak parlamenti felszólalásához, melyben követelni fogja a papi fizetésnek 1200 forintra való felemelését, mert a mostani jövedelem nem all arányban a hivatás fenkölt voltával, az élet dráguló szükségleteivel a magas foku papi előképzettséggel.

Az erdőkérdésben a megindult mozgalom folytatását igéri. Bevárja a március 15-ére Agyagfalvára tervezett székely nemzetgyűlést s úgy a gyűlésen, mint azután a parlamentben agítálni fog az erdők felszabadítása mellett, a fafináncok tutorságának eltörléséért. Nem fogja tűrni a székelységnek gyámság alá helyezését. A kormánynak meg kell halania és meg kell hallgatnia a székelység szavát.

Nagy lelkesedéssel hallgatták Nagy György beszámolóját, mely az összes aktuális politikai és gazdasági kérdésekre kiterjedt.

A képviselő után Kaáli Nagy József, majd Cseh Vilmos partelnök szép szavakban köszönte meg Nagy Györgynek, hogy a téli hideg dacára kerületébe jött s olyan lelkiismeretesen ismertette működését. Az ő indítványára zugó éljenzés között szavaztak bizalmat és köszönetet Nagy Györgynek.

A szeretetnek kedves megnyilatkozása, hogy a tusnádi asszonyok általuk szőtt és himzett kendőkkel ajándékozták meg a képviselőjüket. Több mint 400 kendőt hozott haza Nagy György a szeretet emlékeképpen.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Lapunk t. olvasóit székely hazafias bizalommal kérjük, sziveskedjenek a „Székely-Udvarhely” előfizetési díját, valamint az esetleges hátralékot a már megküldött postatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával haladéktalanul utalványozni, hogy lapunkat továbbra is akadály nélkül küldhessük. Teljes tisztelettel: **A kiadóhivatal.**

— Munkatársunk Székelykereszturon. Székelykeresztur és vidéke helyi érdekeinek az eddigéig is fokozottabb mértékben való felkarolása céljából, a „Székely-Udvarhely” részére külmunkatársat kértünk fel. E tiszt lelkiismeretes betöltésére Horváth Lajos tanár urat nyertük meg, aki rövid idő alatt Székelykeresztur társadalmi életében ügybuzgalmával, tevékenységével bizton rászolgált a közönség széleskörű bizalmára és csztatlan elismerésére. Midőn e tény m. t. olvasóink figyelmébe ajánljuk, egyuttal nagybecsű támogatásukat kérjük, hogy kitűzött hazafias feladatainkat jövőre is a közügyek előmozdítására, székely népünk erősödésére minél jobban betöthessük.

— A délolaszországi földrengés, mely a legvéresebb háború minden borzalmát meghaladja, sorompóba szőlította a magyar közélet kitűnősegeit is. Az akció nemes lobogója Vaszary Kolos biboros hercegprimás, Wekerle Sándor miniszterelnök és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter kezében van, a kik mint a gyűjtés védői, fáradhatlan munkásságot fejtenek ki. Egy nagy országos bizottságot alakítanak, a melybe a védők felkérésére belépnek a törvényhozás mindkét házának tagjai, a vármegyék fő- és alispánjai, a városok polgármesterei, valamint a hivatalnoki és bírói kar vezetői és tagjai nagy számban, a kereskedelmi, ipari és pénzügyi körök vezetőségei s a társadalom kitűnősegei közül igen sokan.

Városunk polgármesteréhez is Kossuth Ferenctől érkezett a következő taviat:

Nagyságos Polgármester Urnak
Székelyudvarhelyt.

Az Olaszországot ért csapás az egész emberiséget sújtja. Szívünk, lelkünk es lovagiaságunk követelik a segítő nemzetek közé állani. E célból egy országos bizottság alakult, mely a hercegprimást, a miniszterelnököt és engem kért fel a védnökségre.

Kérem nagyságodat tudassa, vállalkozik-e ezen bizottságnak tagja lenni?

Kossuth.

Gotthárd János polgármester e felhívásra szintén táviratilag válaszolt és a bizottsági tagságra készséggel vállalkozott.

Pénteken délutánra értekezetlet hívott egybe, a melyen a gyűjtés módozatait megbeszélve, a polgármester elnökségével bizottságot alakítottak, a melynek tagjai az egyes hivatalfőnökök útján eszközlik a gyűjtést. Ezenkívül felkerik a jétékony nőgyűjtőbizottságot szervezzen és a hivatali kötelekeken kívül álló társadalomban teljesítsék a gyűjtést. Tegnap délután 5 órakor a gyűjtőbizottság tartott értekezetletet.

— Főhercegnői elismerés alispánunknak. Auguszt főhercegnő Dr Sebesy János, Udvarhelyvármegye alispánjához a következő elismerő sorokat küldötte: „Alispán ur! A József kir. herceg Szanatorium Egyesület elnöke jelentést tett nekem arról, hogy a szegénysorsu tudóbeteg javára rendezett gyűjtés mily szép sikerrel járt. Indittatva érzem magamat, mint a József kir. herceg Szanatorium Egyesület védnöke, hogy

Legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

Leszállított árban kaphatók.

JÁNOS UTODÁNYAI

Alispán...
ügy...
fősz...
rókko...
zsef...
let...
tart...
20. A...
Lajos...
mivel...
ő vol...
A ce...
ráirat...
ben k...
lett...
vasár...
rende...
kister...
Eloök...
Penzt...
ujítás...
megel...
má...
daság...
holna...
bizott...
meg...
dél...
kister...
ref. p...
s. lel...
hason...
lyezte...
Géza...
vezte...
lelkés...
ban...
náziu...
csarn...
letre...
irány...
státus...
folyó...
órai...
hirdet...
nek n...
rosok...
letük...
lyük...
és vá...
noha...
dekel...
teljes...
tottuk...
lalkoz...
hiszen...
rosair...
hordo...
tékes...
d. e...
termé...
fonto...
zet t...
latás...
moló...
rende...
Sebes...
a bu...
rang...
vezte...
rék...
nak j...
válas...
órako...
ben l...
intéz...
vényl...
mány...
Az ip...

Alispán urnak, ki az emberbaráti ügy érdekében rendeletet intézett a főszolgabírákhoz és a községi előjárókhoz: köszönetet mondjak. A József kir. herceg Szanatorium Egyesületet emberbaráti irgalmában megtartani kérem. Budapest, 1908. nov. 20. Augusztia főhercegnő s. k."

— **Magyar választó** lett Kossuth Lajos Tódor, aki nyugatomba ment, mivel azt az olasz vasutat, melynek ő volt az igazgatója, államosították. A ceglédi takarékpénztár egyik házára ráirta s így az átírás következtében Kossuth magyar választópolgár lett.

— **A jótékony Nőegylet** f. hó 17-én vasárnap d. u. 3 órakor tartja ez évi rendes közgyűlést a vármegyeház kistermében. A közgyűlés tárgya: Elnöki megnyitó. Titkári jelentés. Pénztárnoki jelentés. Általános tisztújítás. Indítványok A közgyűlést megelőzőleg f. hó 3 órakor a választmány ülést tart.

— **Havi ülések.** Vármegyénk gazdasági egyesületének választmánya holnap (hétfőn) és a közigazgatási bizottság szerdán (e hó 13-án) tartja meg havi rendes ülést. Az ülések délelőtt 9 órakor a vármegyeház kistermében lesznek.

— **Lelkészáthelyezés.** Az erdélyi ref. püspök Szabó Gyula helybeli s. lelkészt e hó 15-ikétől kezdődőleg hasonló minőségben Egerbegyre helyezte át. Helyébe pedig Péter Géza szentlászlói segédlelkészt nevezte ki székelyudvarhelyi ref. segédlelkésznek.

— **Főgimnázium építése városunkban.** A helybeli róm. kath. főgimnázium, igazgatói lakás és tornacsarnok elhelyezésére szolgáló épületre 432,000 koronás költségeliránnyal az erdélyi róm. kath. státus igazgató-tanácsa Kolozsvárt, folyó évi január hó 23-án déli 12 órai pályázati határidővel árlejtést hirdetett. Az árlejtésen résztvehetnek mindazok a hazai szakértő iparosok vagy vállalkozók, kiknek üzletük gyakorlására hatósági engedélyük van. Miután ilyenek városunk és vármegyénk területén is vannak, noha az igazgató-tanács a helyi érdekeltiséget hirdetése kibocsátásánál teljesen mellőzte, szükségesnek tartottuk vármegyénk iparosait és vállalkozóit e helyen figyelmeztetni, hiszen az építés itt történik s iparosaink a közterheket szintén itt hordozzák.

— **A helybeli fogyasztási és értékesítő szövetkezet** ma (vasárnap) d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében tartja közgyűlést igen fontos tárgysorozattal. A szövetkezet további főtartása vagy fölosztatlása, új igazgatóság vagy felszámoló bizottság választása van napirenden.

— **Sebess Dénes kuriai bíró.** Dr. Sebess Dénes kir. ítélőtáblai bírót a budapesti ítélőtáblához kuriai bírói ranggal a király tanácselnöknek nevezte ki. Őszintén örvendünk e derék, nagy tudású székely atyánkfia-nak jól megérdemelt előhaladásán.

— **Az iparhatósági megbízottak választása** ma (vasárnap) d. e. 9 órakor a város tanácskozási termében lesz. Az iparhatósági megbízottak intézménye, úgy amint azt a törvényhozó elképzelte, egyike önkormányzatunk legjobb intézményeinek. Az ipartörvény 167. §-a azt jelenti,

hogy az iparhatósági megbízottak az első fokú iparhatóságot működésében úgy támogatják, hogy átveszik mindazon teendőket, a melyekre nézve az iparhatóság egyéb elfoglaltsága következtében, vagy nem is érne rá, vagy a melyeknél különben is szakértők tanácsával kellene élnie, ha azokat helyesen elintézni kívánja. A következő (168. §.) pedig csak például sorolja fel azon teendőket, melyek különösen (és nem kizárólag) hivatását és feladatát képezik az iparhatósági megbízottaknak. A törvényhozó tehát csak a tulajdonképeni teendőknek a körvonalait akarta nyújtani s a gyakorlattól várta a program kiépítését. Sajnos, a gyakorlat eddig nem felelt meg a törvényhozó várakozásának, sem pedig az iparosság jól felfogott érdekeinek. Az iparhatósági megbízottak alig működtek. Nem keressük az okokat, e helyett ismételt felhívjuk iparosaink figyelmét a mai napra kitűzött választásra. Vegyenek részt azon minél többen és válasszanak olyan megbízottakat, kik magasabb nézőpontról tudják hivatásukat felfogni s teljes odaadással szívükön viselik a fontos ügyet. Iparhatóságunk pedig a polgári elemnek a közigazgatás körében adjon helyet s ne tekintse kerékkötőnek, hanem a megbízottak közreműködését minél szélesebb iránnyal vegye igénybe. Ezeket kívántuk a választás előtt elmondani és megszívlelésül ajánlani.

— **Drága-föld.** Felsősfalván minapában árverés volt és egy 1100 négyszögöles rét 2400 koronáért került eladásra.

— **Szabad lyceum.** Dr. Szövényi László p. ü. fogalmazó tartott a múlt vasárnap délután igen tartalmas előadást az iparosok adózásáról az I. és III. ik oszt. keresteti adóról. Nagy József pedig talpraesett ügyességgel szavalt a Esztergom megvételéről e költeményt. A tekintélyes sz. mu hallgatóság nevében előadónak Solymossy Endre biz. elnök mondott köszönetet. Ma délután Bíró István reáliskolai tanár fog előadást tartani.

— **Elhalasztott fillérestély.** A helybeli polgári önképző egylet folyó hó 12-ikére hirdetett fillérestélyét, tekintettel a közbejövő műkedvelői előadásra, elhalasztotta.

— **A székelykereszturi ifjuság** — mint már jeleztük — folyó évi február 2-ikára táncmulatsággal egybekötött színelőadást rendez városunkban, a Budapest-szintermében a székelykereszturi közs. polgári leányiskola tanszerszükségeinek fedezése javára. A rendező bizottság széleskörű mozgalmat indított a kulturális szép cél érdekében s jelenleg a vednőkök felkérése dolgában fáradozik. Az egész vármegye közönségét mozgósítani ohajtanák a nemes célú intézmény támogatására.

— **A kolozsvári Ellenzék** múlt évi dec. 30-ika óta pénteken jelent meg először kisebb terjedelemben. A súlyos és sok anyagi károsodást szenvedett kolozsvári nyomdatulajdonosok a szakszervezeti aktivitás ellen foglaltak állást, amely a kenyérről kezdve minden fogyasztási cikket zsarnokoskodó tultengésével megdrágított. A munkás érdekek cégére alatt az internacionális vezetők idegen hatalom zsoldjában állva, önérdekeiket szolgálják és Ma-

gyarország lassan fejlődő iparát igyekeznek már bölcsőjében megfojtani. A sztrajkoló nyomdászok Kolozsvári Újság, majd Kolozsvári Szó című lapot indítottak. A polgármester azonban igazgatásai miatt az utcai elárúsítás engedélyét megvonta.

— **Fillérestély Székelykeresztur.** A székelykereszturi polgári társaskör szokásos fillérestélyét esztendőnkön este Bálint Dániel nagyteremben tartotta meg igen szép sikerrel. Az estély sikere érdekében Bíró Dénesné és Lányi Irénke fáradoztak s ennek tulajdonítható, hogy az ügy erkölcsi, mint anyagi tekintetben oly fenyesen bevált. Máthé Tibor Kiss József „Gedővár asszonya“-t szavalt, Derzsi Zoltán tanár pedig énekelt. Marosán Annuska és Lendvay Iluska monologot, Szőke Károly és Radó Dénes dialogot adtak elő köztetszés mellett. Az estély bevétele 54 K volt. A tanítóképző ifjuságát sajnálattal nélkülözte a szépszámu közönség.

— **Méhészegylet városunkban.** A székelyföldi kirendeltség erkölcsi és anyagi támogatásának kilátásba helyezésével indult annak egy igen életrevaló eszme, hogy Székelyudvarhely városban is megalakítsák az udvarhely-járás méhészegylet, a mint Székelykeresztur vidékén megalakult. Ennek célja az lenne, hogy a méhészeti ismereteket terjessze; méhészeti eszközöket készítő tanfolyamokat rendezzen; tagjai sorából az arra érdemeseket segélyezésre ajánlja. Székelyudvarhely városban, mint a vármegye székhelyén állami támogatással kísérelti megalakítását, hogy a különböző rendszerei (aptárak és kasok előnyeiről, valamint hátrányairól költségmentesen és gyakorlati eredmények alapján győződjenek meg az egyesület tagjai. A méhészeti irodalom felkarolása, szükségletek közös beszerzése. Miután több községben a kaptár és kasok elkészítése a rendezett s még rendezendő tanfolyamok után háziiparrá fejlődik, a készítmények megfelelő értékesítése egyesületileg történne. A meglehető javítása és a vármegyei általános méhészegylet megalakítása. Mindezek alapján a magunk részéről is csatlakozunk Gál Imre helybeli áll. tanító kibocsátott felhívásához s a legmelegebben ajánljuk, hogy gazdaközönségünk köréből e hó 30-ikáig minél többen jelentkezzenek tagul ő hozzá.

— **A tífusz** Nagyszébenben még egyre tart. Az összes iskolákat ujabban február 4-ikéig bezárták.

— **„Vallás egyenlőségi szövettség”** címmel a minap Alsósfalva községben Koszorus István odaváló ref. pap egyesületet alakított 55 taggal. Az új című egyesületnek célja — mint nekünk írják — a község minden rendű és vallású lakóját egy egyesületbe tömöríteni. Az első összejövetel múlt vasárnap volt és a második ma lesz. Koszorus István a keresztény vallás eredetéről, korszerűségéről tartott szabad előadást, melyben népies modorban Róma keletkezését, haladását, gazdagságát, fényét, majd hanyatlását és az elposványosodott közéletben az első keresztények tiszta, egyszerű, egészséges életét vázolta; összehasonlító példákkal tevéen világosabbá és ért-

hetőbbé előadását. Az előadást ma folytatja. Az összejövetelt Mirtse Dénes igazgató-tanító egy másik fontos és minden község életében kimagasló oszlopot képező ügy megbeszélésére használta fel. Indítványára kimondották, hogy a szövettség kebelében olvasó-egyletet alakítsanak. A kérdéshez Szász Dénes körjegyző, Szegedi Károly tanító, Molnár Márton és Fülöp Domokos szólottak még hozzá s Fülöp Mihály Ádám vezetésével négy tagú bizottságot küldöttek ki, mely alkalmas helyiségről gondoskodik, hogy ott minden este az olvasni és tanulni vágyók találkozhassanak. Gyűlés végén Szász Dénes körjegyző tartott lelkesítő beszédet, melyben utalt arra, hogy a Mirtse Dénes igazgató-tanító vezetésével már egy hét óta megkezdődött analfabéták oktatásán csak huszan vesznek részt, holott az összejárás négy ennyit tüntet fel. Jóakarattal magyarázta az irni és olvasni tudás politikai, gazdasági s társadalmi fontosságát. Együttal barátságosan felkérte a jelenvoltakat, igyekezzenek az illetőket inkább meggyőzni és az ügynek, mely országos érdek — megnyerni, mintsem lehangolni, elkedvetleníteni. Használják fel a kedvező alkalmat az olvasás megtanulására. Vajha minden egyes községben a pap, tanító és jegyző, a községek e szentháromsága egyetértő szeretettel, odaadó buzgósággal gyűjtené maga körül a falu népét ünnep napok délutánján s nemcsak a vallásos és erkölcsös élet áldásaiból, hanem a gazdasági előhaladás, haziipari mivelődés köréből is jóirányú utmutatásokat nyújthatnának a sokszor unalmában pálincázó népnek! De nem ártana ám a „fejérmépek” ilyenszerű kioktatásáról sem gondoskodni. Mert tudva vagyton, hogy a gazda hiába hordja be négy ökörrel a vagyont a nagykapun, mivel az asszony a kötényében is kihordhatja a kiskapun...

— **A budapesti házi és a vidéki lakó ur.** Egy „hiéna szívé” budapesti házi ur téli, erős hideg időben az ajtót lakója lakásáról levétette azért, mert az illető a házbért nem fizette. E cselekedeteért a háziurat a fővárosi lapok nevének kezdőbetűivel jelezve, a társadalom ítélőszéke elé állították. Székelyudvarhelyt egy lakó ur házbért szintén nem fizetett addig, míg a házigazda a lakáskiadó cédulát az ablakra ki nem függesztette s akkor is csak bizonyos részt fizetett; kijelentvén, hogy a többiért az új végrehajtási törvény értelmében — „mehet akár az Uristen ügyvédéhez”, mert neki csak 1600 K évi fizetése van. Az első esettel e helyen foglalkozni nem akarunk. Az utóbbira pedig megjegyezzük, hogy még az 1600 K évi fizetéssel bíró egyének lakpénze is lakbérkövetelés fejében feltétlenül lefoglalható.

— **Képes levelező-lapok** helyi és művészi kivitelben legnagyobb választékban kaphatók B e t e g h Pál könyv-, zenemű-, papír-, író- és rajzszerkesztésében — Székelyudvarhelyt.

— **Baleset.** Parajdról írják lapunknak, hogy a magyar kereskedelmi részvénytársaság sójvédéki vezér-ügynöksége kirendeltségénél a sómalom épület emeleti részén e hó

legszébb kivitelben, ugyanott
Kobrak-cipők
ÁRANOS UTODÁNYAI
leszállított árban kaphatók.

